

Ohtlik lastepornograafia

Anto Veldre
Infoturbspetsialist

Interneti areng on meieni toonud uued ohud, näiteks kasutatakse ülemaailmset arvutivõrku lastele ebasobiva materjali hoiustamiseks ja levitamiseks. Kuna kõiki internetikasutuse aspekte on tehniliselt raske kontrollida ja filtreerida, langeb ebasobiva materjali märkamise kohustus inimestele endile. Me kõik saame midagi ära teha, et muuta internet lastele sobivamaks paigaks.

Ebaseaduslikud teosed ja tegevused

Lastepornograafia – lapse kujutamine mis tahes viisil tegelikus või simuleeritud ühemõttelises seksuaaltegevuses või lapse suguelundite kujutamine eeskätt seksuaalsel eesmärgil. (Lapse õiguste konventsiooni laste müüki, lasteprostitutsiooni ja – pornograafiat käsitlev fakultatiivprotokoll, kehtib Eestis alates 2004. aastast.)

Laste kontekstis on erootiline pilt või teos selline, kus last on kujutatud alasti, suguelundid võivad olla selgelt eksponeeritud, kuid ei pruugi. Laps võib olla väljakutsuvas poosis, näiteks kummarduda aluspesus ette vms, poos võib viidata seksuaaltegevusele.

Lastepornoks ja lastepornograafiliseks etteasteks loetakse Eestis pornograafilist teost, kus kujutatakse alaealist isikut.

Tehakse vahet kahel vanuserühmal: 0–14 ja 14–18. 14–18aastastel lubab seadus ennast eksponeerida erootilise teose objektina, kuid seda vaid eeldusel, et puudub sund või sõltuvus teose valmistajast. Vanuses 0–14 ei tohi lapsest mingil juhul saada ei erootilise ega pornograafilise teose objekt.

Eestis kehtiv seadus kriminaliseerib teosed, mis kujutavad last ülalnimetatud situatsioonis (pilt, video, film, kirjutus, muu), seniks, kuni säärane teos eksisteerib. Arvuti ja infotehnoloogia kontekstis on oluline, et lastepornot sisaldav fail jääb “mürgiseks” oma tekke hetkest kuni hävitamiseni. Seadus võtab vastutusele igaühe, kes säärase failiga kokku puutub – teose loob, selle teisele isikule üle annab, seda näitab või faili oma arvutis hoiab.

Ebaseaduslikud on ka etteasted, kus alaealine isik esineb laval või näitab ennast veebikaameras pornograafilises kontekstis, ja seda mitte omal initsiatiivil, vaid keegi on teda sellele kallutanud. Sellist etteastet vahetult jälgiva täiskasvanu tunnistab seadus kurjategijaks.

Lasteporno eest karistamisel pole tähtsust teose vormil – kas on tegu internetist saadud failiga või foto või väljatrükiga. Paradoksina ei ole Eestis kriminaliseeritud lasteporno passiivne vaatamine voogedastusena (*striim*) juhul, kui seda ei salvestata arvutisse.

Karistusseadustiku kohaselt on karistatav ka väljapressimine ehk raha (sh e-raha, näiteks Rate.ee keskkonnas solide) või muu varalise kasu nõudmine ähvardusel, et mitteallumisel avaldatakse häbistavaid andmeid.

Lasteporno ohtlikkus

Lasteporno põhiline oht seisneb selles, et täiskasvanu, kes on lapsest alati targem ja kogenum, kasutab teose valmistamisel alaealist seksuaalselt ära või teeb lapsega midagi, mis võib kahjustada tema edasist arengut.

Kuigi näiteks teismelise puhul võib huvi ja algatus tulla lapselt endalt, leiab seadus, et laps on neis küsimustes kogenumatu, ning karistab täiskasvanut. Tasub mõelda laiemalt kui Eesti-keskselt. On ilmne, et lasteporno valmistamisel kasutatakse kedagi ära, mis võib olla seotud teiste alaealiste vastu suunatud kuritegudega (inimkaubandus jms). Lasteporno leviku tõkestamine arenenud riikides vähendab selle tootmist arenguriikides. Internet ei tunne riigipiire: ühes riigis seaduslikult levitatav kujutis võib teises riigis osutada illegaalseks. Eesti puhul võib arusaamatusi tekitada näiteks meie traditsiooniline saunakultuur.

Teadmiseks õpetajale ja lapsevanemale

Lastevanemad ja õpetajad peaksid lastele palju rohkem selgitama nende õigusi ning rõhutama, et kellelgi pole õigust kasutada last erootilise või pornograafilise teose valmistamisel. Kriminaalseks võivad osutada ka pildid ja videod, mida lapsed on naljapärasest üksteisest teinud ja üles riputanud.

Ebaseaduslikku ainet võib leida ka internetist allalaaditavates failides: süütu failinime varjus võib olla kriminaalne sisu. Lapsi tuleks julgustada teavitama veebimaterjalidest, mis nende arvates on lasteporno või sarnaneb sellega.